

Kohtaloiden kirjoja

Syksyn ensimmäinen numero tarjoaa näkökulmia eri vuosisatojen historiaan niin valankäytön, varattomuuden, oppineisuuden kuin diplomatiainkin näkökulmasta. Artikkelit tarjoavat esimerkkejä paitsi siitä, että perinteisissä arkistoissa löytyy yhä kääntämättömiä kiviä, myös siitä, että digitalisoituvaa tutkimusta tarjoaa uusia mahdollisuuksia sekä etsiä, analysoida että julkaista tietoa.

Jason Lavery tarkastelee artikkelissaan Juhana-herttuan kirkkopoliittikkaan ja osoittaa, että Juhanan herttuakaudellaan tekemät ratkaisut varmistivat hänelle monien suomalaisten kirkkoherrojen tuen myöhemmin, kun hän oli Ruotsin hallitsija. Lavery rakentaa aikakauden lähteille tarkan kontekstin ja tulkinnan, joka tuo lisävaloa 1500-luvun kirkkopoliittikkaan.

Numerossa käytettyjen aineistojen ja tulkintatapojen kirjo on niin ikään laaja. Maria Syväniemi tarkastelee omassa artikkelissaan valokuvia köyhyyden ja lapsuuden historian lähteinä, mutta samalla myös tutkijan tulkintapolkuja ja ennako-oletuksia. Artikkelit tuo esiin, millaisia kysymyksiä valokuvia käyttävä historioitsija joutuu pohtimaan.

Johanna Liljan artikkelissa katse kohdistuu amatöörikirjoittajien rooliin kolmen suomalaisen tieteellisen seuran julkaisusarjoissa 1840-luvulta vuoteen 1939. Lilja analysoi amatöörien yhtäältä tärkeää, toisaalta rajattua ja marginalisoituvaa roolia tiedeyhteisön (respublica literaria) jäseninä. Liljan aineistoissa yhdistyy määrällinen tutkimus sekä kirjeenvaihto ja muu laadullinen aineisto. Liljan kokoamat aineistot ovat saatavilla yhteiskunnallisessa Tietoarkistossa – siinä esimerkki tutkimuksessa nykyään syntyvien

aineistojen tallentamis- ja jakamismahdollisuuksista.

Seuraavat artikkelit vievät lukijan 1920–1930-luvuille, suomalaisen, neuvostoliittolaisen ja kansainvälisen valtopoliittikan maailmoihin ja niiden murrokseen. Sebastian Lindbergin artikkeli käsittelee Carl Enckellin toimintaa ja Suomen ulkopoliittista kulttuuria itsenäisyyden ensimmäisellä vuosikymmenellä. Lindbergin artikkelista välittyy se kirjava ja vaihteleva kenttä, jossa Suomelle rakennettiin ulkopoliittista linjaa välillä melko ja jossa ulkoasiainhallinto vähitellen ammattimaistui.

Aappo Kähösen artikkeli puolestaan tarkastelee suomalaista arkipäivän bolševismia 1930-luvun Muurmannin rannikolla. Suomenkielisen Pohjantähti-kalastuskolhoosin perusjärjestön pöytäkirjat luovat valoa siihen, miten sosialismia pyrittiin määrittelemään ja rakentamaan, luomaan uutta yhteiskuntajärjestystä. Kuten Kähösen esimerkit ja kokonaisanalyysi osoittavat, tulkinnat eivät olleet yksiselitteisiä eivätkä valmiita, joskin ne vähin erin johtivat määritelmien ja tulkintojen tiukentumiseen.

Heidi Kurvisen vertaisarvioidussa katsausartikkelissa puolestaan liikutaan mediahistorian ja yleisemminkin digitaalisten aineistojen parissa. Kurvinen käsittelee niitä mahdollisuuksia ja ongelmia, joita digitoitujen sanomalehtien käyttö tuo mukanaan. Hän muistuttaa lähdetyyppien erityispiirteistä ja ylimalkaan niistä ongelmista, jotka usein jäävät katveeseen, kun tutkija alkaa käyttää näennäisesti neutraalia ja yksiselitteistä käyttöliittymää. Artikkelissa riittää pohdittavaa paitsi mediahistorian tutkijoille, myös muille digitaalisia aineistoja kuten eri maiden

ja eri muistiorganisaatioiden tarjoamia media-aineistoja käyttäville historioitsijoille.

Pitkien artikkelien lisäksi numero tarjoaa myös kirja-arvioita, uutisia ja lyhyempiä kirjoituksia. Ensimmäistä kertaa julkaisemme syväluotauksena kirjaotteen – kyseessä on muokattu osuus Susanna Välimäen ja Nappu Koivisto-Kaasikin tuoreesta teoksesta *Sävelten tyttäret*. Teos on ilmestynyt Historiallisen Arkiston julkaisusarjassa, ja tavoitteena on tällä tavoin myös tuoda esiin lähimpien taustajärjestöjemme ja yhteistyökumppaniemme julkaisutoimintaa.

Seuraavissa numeroissa on jälleen luvassa koko joukko uusia artikkeleita niin teemoista kuin yksilöllisistäkin aiheista, ja syksyn mittaan

pääsette myös nauttimaan monivuotisen *Historiallisen Aikakauskirjan* digisiirron hedelmiä; toimitussihteerimme Helena Laukkoski on hiljattain kertonut projektista Kansalliskirjaston *Tietolinja*-julkaisussa. Lisää *Historiallisen Aikakauskirjan* varhaisemmasta historiasta, lähihistoriasta ja tulevaisuudesta kuullaan varmasti myös lehden 120-vuotisjuhlaseminaarissa tiistaina 14.11.2023 Tieteiden talolla, seuraattehan ilmoittelua!

Historiallisen Aikakauskirjan puolesta kiitän jälleen sydämellisesti kaikkia toimintaamme osallistuvia ja sitä tukevia historioitsijoita ja historian ystäviä ja toivotan kaikille lukijoille aurinkoa ja myötätuulta syyspäiviin.

Anu Lahtinen
anu.z.lahtinen@helsinki.fi